

การเขียนบทความวิชาการ

น.อ.หญิง กาญจนา พุทธิมนต์
ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ

โลกในยุคโลกาภิวัตน์เป็นโลกที่เจริญก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีและข่าวสาร เต็มไปด้วยความรู้มากมาย และความรู้เหล่านั้นจะปรากฏอยู่ในสื่อหลายรูปแบบ เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์ และโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ ซึ่งทุกคนสามารถแสวงหาความรู้เหล่านั้นได้โดยง่าย ผู้ที่เข้าถึงความรู้ได้มากกว่าผู้อื่นย่อมได้เปรียบ

บทความวิชาการเป็นสื่อสิ่งพิมพ์อย่างหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่ความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาการของมนุษย์ให้ไปอย่างกว้างขวาง และมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างมาก ประเทศที่มีการเผยแพร่ความรู้อย่างทั่วถึงประชาชนก็สามารถรับรู้อาสา และนำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาต่อยอดทางความคิดหรือนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ในทางตรงข้ามถ้าประชาชนขาดการเรียนรู้และไม่รักการอ่าน ประชาชนก็จะด้อยคุณภาพ ประเทศชาติก็จะล้าหลัง

สำหรับประเทศไทยบทความวิชาการยังมีน้อยมาก และไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุหลาย ๆ ประการด้วยกัน เช่น นักวิชาการไม่ค่อยผลิตผลงานวิชาการ บางคนขาดความมั่นใจในการเขียน ขาดการส่งเสริมการเขียน และประชาชนทั่วไปไม่มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนบทความวิชาการไม่ใช่เรื่องยากอย่างที่คิด จึงขอแนะนำหลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการมาพอสังเขป เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เขียนบทความวิชาการ เขียนได้อย่างถูกต้อง และช่วยกันเผยแพร่ความรู้แก่สังคมให้มากขึ้น

การเขียนบทความวิชาการนั้นต้องเขียนจากข้อเท็จจริงโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรงซึ่งมักเป็นความรู้ทางวิชาการเฉพาะด้าน เช่น วิศวกรรมศาสตร์ จิตวิทยา และแพทยศาสตร์ ฯลฯ จะต้องไม่เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นจากจินตนาการหรือเรื่องเพ้อฝัน ผู้เขียนอาจเรียบเรียงเนื้อหาด้วยตนเอง หรือรวบรวมมาจากผลงานการวิจัยต่าง ๆ ซึ่งจะต้องอาศัยหลักวิชา เอกสารอ้างอิง เหตุผลที่พิสูจน์ได้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้อ่านและนำมาเรียบเรียงให้ต่อเนื่อง นำเสนอออกมาในรูปแบบของบทความ โดยมีองค์ประกอบของความถูกต้อง ความแม่นยำ ความกระชับ และความกะทัดรัด ประกอบกัน ซึ่งต้องมีข้อคิด ข้อวิเคราะห์ และข้อเสนอแนะของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย บทความวิชาการส่วนใหญ่มักลงพิมพ์ในวารสารวิชาการซึ่งจัดพิมพ์โดยสมาคมทางวิชาชีพ สถาบันหรือหน่วยงานวิชาการต่าง ๆ

บทความวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่ได้มาตรฐานจะได้รับการยอมรับว่าเป็นบทความวิชาการที่ดี เพราะมีกองบรรณาธิการประกอบด้วยนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้น ๆ เป็นผู้กลั่นกรอง คัดเลือกบทความที่ดีมาลงพิมพ์ ผู้จัดพิมพ์วารสารวิชาการบางฉบับอาจกำหนดรูปแบบของบทความวิชาการที่จะลงพิมพ์ในวารสารว่าจะต้องมีบทคัดย่อหรือสาระสังเขป และเอกสารอ้างอิง

ด้วย การกำหนดรูปแบบดังกล่าวนี้ เพื่อให้เป็นระบบเดียวกัน แต่วารสารบางฉบับอาจไม่ได้กำหนดไว้ จึงทำให้รูปแบบของวารสารวิชาการแตกต่างกันออกไป

บทความวิชาการมีส่วนประกอบสำคัญเช่นเดียวกับความเรียงทั่ว ๆ ไป คือ ต้องมี บทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป แต่การเขียนบทความวิชาการมีส่วนประกอบสำคัญก่อนเสนอเนื้อเรื่องคือ **ข้อความเกี่ยวกับผู้เขียน** ได้แก่ ชื่อผู้เขียน ผู้เขียนร่วม รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน สถานที่ทำงาน ซึ่งสองรายการหลังนี้จะเขียนไว้ในรูปของเชิงอรรถตอนล่างของหน้าแรก ส่วนประกอบสำคัญอีกรายการคือ **บทคัดย่อ หรือสาระสังเขป** เป็นเนื้อหาสาระของบทความที่จะกล่าวถึงโดยย่อ ไม่มีการตีความหรือวิจารณ์เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้อ่านทราบเรื่องย่อของบทความโดยสังเขปก่อนที่จะอ่านบทความต่อไป โดยเฉพาะบทความวิชาการ ที่เขียนขึ้นเพื่อเสนอผลงานทางวิชาการเพื่อให้ได้รับตำแหน่งทางวิชาการนั้น ควรจะเขียนสาระสังเขปไว้ด้วย

องค์ประกอบสำคัญของการเขียนบทความวิชาการเต็มรูปแบบมีดังนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ ศักดิ์ ๒๕๔๓ : ๕)

๑. ชื่อเรื่อง (Title)
๒. บทคัดย่อ (Abstract)
๓. บทนำ (Introduction)
๔. การสำรวจวรรณกรรม (Review Literature)
๕. การวางกรอบความคิด (Conceptual Framework)
๖. การประยุกต์ การนำเสนอแนวความคิดใหม่ การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ฯลฯ
(Application / Proposal for new idea / Proof)
๗. บทสรุป (Conclusion)
๘. เอกสารอ้างอิง (References)

การเขียนบทความวิชาการให้ดีขึ้น การใช้ภาษาจะต้องถูกต้องตามหลักมาตรฐานของภาษา และนิยมใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน (Formal Language) ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

๑. ใช้คำและข้อความที่สุภาพ ไม่ใช่คำที่แสดงอารมณ์ โต้แย้ง และสำนวนโวหาร
๒. ใช้คำเต็มไม่ใช่คำย่อ สำหรับตำแหน่ง ยศ คำนำหน้า
๓. ไม่ควรใช้คำในภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น ถ้ามีคำที่บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยไว้แล้ว ก็ให้ใช้คำในภาษาไทยแทน และวงเล็บคำภาษาต่างประเทศไว้ด้วย
๔. ไม่ใช่ภาษาแสลงหรือภาษาท้องถิ่น
๕. ไม่ใช่สรรพนามแทนตัวผู้เขียน
๖. มีการอ้างอิงข้อความที่ค้นคว้ามาจากเอกสารต่าง ๆ

บทความวิชาการเป็นการเสนอเนื้อหาและแนวความคิดใหม่ ๆ ที่เรียบเรียงอย่างมีระบบ โดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง และมีความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้เขียนประกอบด้วย การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์นี้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารมากขึ้น และเป็นเรื่องที่สามารถฝึกฝนการเขียนได้

บรรณานุกรม

๑. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, **เขียนบทความอย่างไรให้น่าอ่าน**, กรุงเทพฯ ฯ : ชัคเชส มีเดีย, ๒๕๔๓.
๒. ดวงใจ ไทยอุบล, **ทักษะการเขียนภาษาไทย**, กรุงเทพฯ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
๓. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย, **การใช้ภาษาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๔ แก้ไขปรับปรุง, กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
๔. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์, **การใช้ภาษาไทย (Effective Communication in Thai (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ ๙ - ๑๕**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓.
๕. สมบัติ จำปาเงิน และ สำเนียง มณีกาญจน์, **หลักนักเขียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ ฯ : ต้นอ้อ แกรมมี, ๒๕๓๙